

I ИЗРАЗИ КОЛИ СЕ КОРИСТЕ У ПРИРУЧНИКУ

1. ПУТЕВИ

Пут је сваки јавни пут и некатегорисани пут на којем се одвија саобраћај.

Јавни пут је површина од општег значаја за саобраћај, коју свако може слободно да користи под условима одређеним законом и коју је надлежни орган прогласио јавним путем, као и улице у насељу.

Мрежу јавних путева, зависно од њиховог друштвеног и привредног значаја, чине магистрални, регионални и локални путеви, као и улице у насељима и градовима.

Слика 1. Магистрални пут

Магистрални пут је јавни пут који повезује веће градове и важнија привредна подручја Босне и Херцеговине и који се надовезује на мрежу одговарајуће категорије путева са сусједним државама (слика 1).

Регионални пут је јавни пут који повезује важнија привредна подручја Босне и Херцеговине и који осигурује најрационалнију везу између општина.

Локални пут је јавни пут који повезује насеља или је значајан за саобраћај на територији општине.

Слика 2. Аутопут

Аутопут је јавни пут посебно изграђен и намијењен искључиво за саобраћај моторних возила који је као аутопут означен прописаним саобраћајним знаком, који има двије физички одвојене коловозне траке за саобраћај из супротних смјерова, са по најмање дviјe саобраћајне траке и траком за принудно заустављање возила, без укрштања с попречним путевима и жељезничким или трамвајским пругама у истом нивоу и у чији саобраћај се може укључити, односно искључити само одређеним и посебно изграђеним прикључним јавним путевима на одговарајућу коловозну траку аутопута (слика 2).

Слика 3. Пут резервисан за саобраћај моторних возила

Пут резервисан за саобраћај моторних возила је јавни пут по којем могу саобраћати само моторна возила и који је као такав означен прописаним саобраћајним знаком (слика 3).

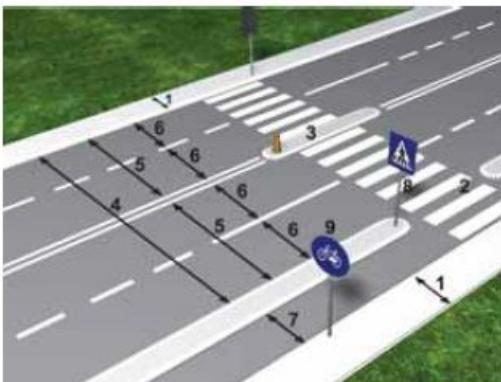
Брзи пут је јавни пут намењен за саобраћај искључиво моторних возила, с једном или дviјe раздвојене коловозне траке, који има све раскрснице у два или више нивоа с попречним путевима и другим саобраћајницама (жељезничким или трамвајским пругама), према правилу нема зауставних трака и који је као такав означен прописаним саобраћајним знаком.

Ученици пажња:

По аутопуту, брзом путу и путу резервисаном за саобраћај моторних возила не смијете се кретати као пјешаци, нити возити бицикл.

1.1. Дијелови пута

1. Протоар
2. Обиљежен пјешачки прелаз
3. Пјешачко острво
4. Коловоз
5. Коловозна трака
6. Саобраћајна трака
7. Бициклистичка стаза
8. Знак „Обиљежен пјешачки прелаз“
9. Знак „Бициклистичка стаза“

Слика 4. Дијелови пута

Коловоз је дио површине пута намијењен првенствено за саобраћај возила.

Коловозна трака је уздужни дио коловоза намијењен за саобраћај возила у једном смјеру, с једном или више саобраћајних трака.

Саобраћајна трака је обиљежени или необиљежени уздужни дио коловоза чија је ширина довољна за несметан саобраћај једног реда возила.

Протоар је посебно уређена саобраћајна површина намијењена за кретање пјешака, која није у истом нивоу с коловозом пута, или је од коловоза одвојена на други начин.

Обиљежени пјешачки прелаз је дио површине коловоза намијењен за прелажење пјешака преко коловоза, означен ознакама на коловозу и одговарајућим саобраћајним знаком.

Пјешачка зона је уређена саобраћајна површина намијењена за кретање пјешака у којој је дозвољено кретање моторних возила с посебним одобрењем.

Пјешачко острво је уздигнута или на други начин обиљежена површина која се налази на коловозу и која је одређена за привремено задржавање пјешака који прелазе преко коловоза, или улазе у возило и излазе из возила јавног саобраћаја.

Бициклистичка трака је дио коловоза намијењен за саобраћај бицикала и мопеда, која се протеже дуж коловоза и која је обиљежена уздужном линијом на коловозу.

Бициклистичка стаза је изграђена саобраћајна површина намијењена за саобраћај бицикла и мопеда, која се протеже уздуж коловоза и која је од њега одвојена и обиљежена прописаним саобраћајним знаком.

Саобраћајна трака за принудно заустављање возила је обиљежени уздужни дио коловоза на аутопутевима и на одређеним мјестима на путевима вишег ранга, као и у тунелима и галеријама, намјењена за принудно заустављање возила.

Саобраћајна трака за успоравање је дио коловоза намијењен за искључивање возила из саобраћаја на путу.

Саобраћајна трака за убрзавање је дио коловоза намијењен за укључивање возила у саобраћај са споредног пута, односно других прилазних путева с објеката поред путева.

Саобраћајна трака за возила јавног градског превоза је обиљежени уздужни дио коловоза намијењен за возила јавног градског превоза путника, кад су у возилу путници.

Саобраћајна трака за спора возила је уздужни дио коловоза намијењен за возила која спором вожњом смањују одвијање саобраћаја.

Стјалиште је дио површине пута намијењен за заустављање аутобуса, тролејбуса или трамваја ради уласка и изласка путника и које је обиљежено саобраћајним знаком.

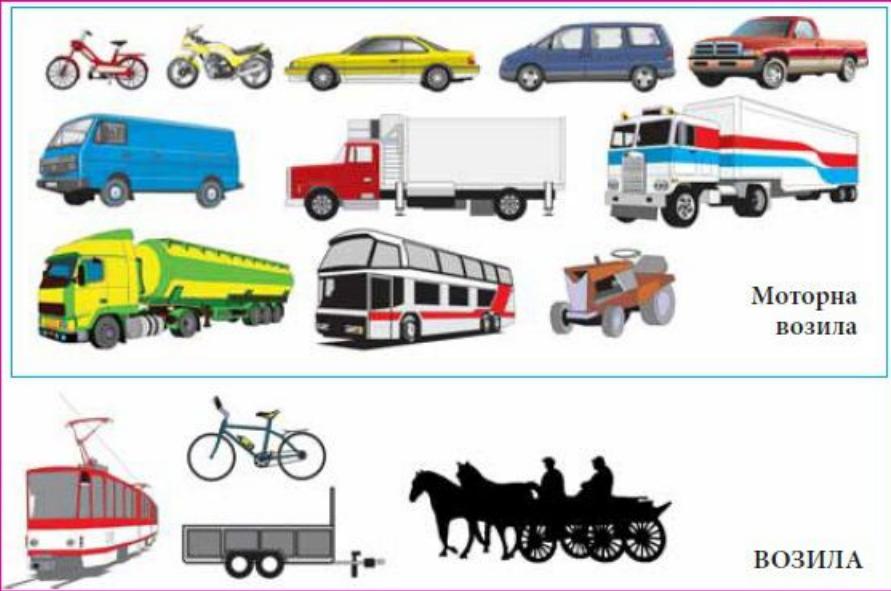
Улица је дио пута у насељеном мјесту, с тротоаром и ивичњаком, поред које се најмање са једне стране налазе редови кућа или групе зграда.

Раскрсница је површина на којој се укрштају или спајају два пута или више путева, као и шира саобраћајна површина која настаје укрштањем, односно спајањем путева.

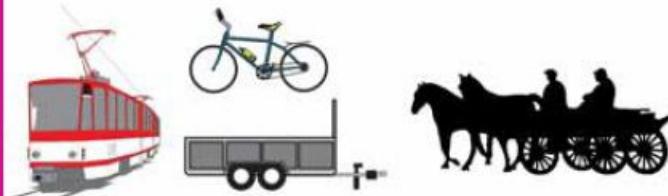
2. ВОЗИЛА

Возило је свако превозно средство намијењено за кретање по путу осим покретних столица без мотора за немоћна лица и дјечијих превозних средстава (слика 5).

Моторно возило је возило које се покреће снагом сопственог мотора и које је првенствено намијењено за превоз лица или терета на путевима, или вучу приклучног возила, осим возила која се крећу по шинама и помоћних пјешачких средстава.

Моторна возила

ВОЗИЛА

Слика 5. Возила и моторна возила

Бицикл је возило које има најмање два точка и покреће се искључиво снагом возача.

Мопед је моторно возило са два точка чија радна запремина мотора није већа од 50 cm^3 , а снага код електричних мотора не прелази 4 kW , или на три точка чија радна запремина мотора није већа од 50 cm^3 или снага мотора код мотора с унутрашњим сагоријевањем и електричних мотора није већа од 4 kW , и које на равном путу не може развити брзину већу од 45 km/h .

Мотоцикл је моторно возило са два точка, или са три асиметрично постављена точка (са бочном приколицом) код којег је радна запремина мотора већа од 125 cm^3 и које на равном путу може развити брзину већу од 45 km/h .

Путнички аутомобил је моторно возило намењено за превоз лица које, осим сједишта за возача, има највише осам сједишта.

Аутобус је моторно возило намењено за превоз лица које, осим сједишта за возача, има више од осам сједишта.

Теретно возило је свако моторно возило које је намењено за превоз терета.

Трактор је моторно возило конструисано да вуче, потискује или носи измењива оруђа, односно да служи за погон таквих оруђа или за вучу прикључних возила.

Тролејбус је моторно возило намијењено за јавни превоз путника које, осим сједишта за возача, има више од осам сједишта и које, ради напајања мотора електричном енергијом, има контакт с електричним проводником.

Шинско возило је возило посебно конструисано и искључиво намјењено за вожњу по шинама.

Трамвај је возило на шинама с електричним погоном, намијењено за јавни превоз путника и које је ради напајања мотора електричном енергијом, везано за електрични вод.

Запрежно возило је возило које вуче упрегнута животиња.

Прикључно возило је возило намјењено да буде вучено моторним возилом, било да је конструисано као приколица или као полуприколица.

Полуприколица је прикључно возило без предње осовине, конструисано тако да се својим предњим дијелом ослања на вучно возило.

3. УЧЕСНИЦИ У САОБРАЋАЈУ

Учесник у саобраћају је лице које на путу управља возилом или се налази у возилу или на возилу, које тјера, води или јаше животињу која се креће по путу, као и пјешак или лице које своје послове и радне задатке обавља на путу.

Возач је лице које на путу управља возилом.

Пјешак је лице које учествује у саобраћају а не управља возилом, нити се превози у возилу или на возилу, лице које властитом снагом гура или вуче возило, ручна колица, дјечије превозно средство, бицикл, мопед или покретна колица за немоћна лица, лице у покретној столици за немоћна лица коју покреће властитом снагом или снагом мотора, ако се при томе креће брзином човјечијег хода, као и лице које клизи клизаљкама, скијама, санкама или се вози на котураљкама.

4. ОСТАЛИ ПОЈМОВИ

Насеље је простор на којем се редови или групе зграда налазе с једне или с обје стране пута дајући му изглед улице и чије границе одређује надлежни орган за управљање путевима, саобраћајним знаковима за обиљежавање насељених мјеста.

Колона је низ од најмање три возила (осим бицикла, трактора, радне машине и запрежног возила) која су заустављена на путу, или се на близком међусобном одстојању крећу истом саобраћајном траком у истом смјеру, при чему су брзина кретања возила и поступања возача међусобно условљени и између којих, без ометања, не може да уђе друго возило.

Мимоилажење је пролажење возилом поред другог возила које се по истом коловозу креће из супротног смјера.

Мијењање саобраћајне траке је прелажење возилом из једне у другу саобраћајну траку за саобраћај у истом смјеру ради престројавања или дозвољеног бржег кретања.

Обилажење је пролажење возилом поред заустављеног или паркираног возила или другог објекта који се налази на саобраћајној траци којом се возило креће.

Паркирање возила је прекид кретања возила дужи од пет минута осим прекида који се прави да би се поступило по знаку или правилу којим се регулише саобраћај.

Заустављање возила је сваки прекид кретања возила на путу у трајању до пет минута, осим прекида који се прави да би се поступило по знаку или правилу којим се регулише саобраћај.

Полукружно окретање је окретање возила за 180 степени, у односу на дотадашњи смјер кретања, ради укључења у супротни саобраћајни ток.

Претицање је пролажење возилом поред другог возила које се креће у истој саобраћајној траци и у истом смјеру.

Пропуштање возила је радња коју је у одређеним случајевима возач дужан извршити заустављањем возила, смањивањем брзине кретања или прекидањем радње коју изводи возилом, и то на начин који не приморава возача другог возила да нагло мијења правац или брзину кретања.

Пrestroјavaњe је заузимање таквог положаја возилом на саобраћајној траци и на таквој удаљености од раскрснице или другог мјesta на путу из којег се на сигуран начин може извести наредна допуштена радња возилом (скретањем, окретањем, заустављањем и сл.).

Саобраћајна незгода је догађај на путу или који је почeo на путу, у којем је учествовало најмање једно возило у покрету и у којем је једно или више лица погинуло или повређено или је настала материјална штета.

Слика 6. Саобраћајна незгода

Свјетлоодбојни прслук је одјевни предмет намjeњен лакшем уочавању лица која се на јавном путу налазе ван возила.

Растојање је најкраћа бочна удаљеност између најистуренијих тачака возила или лица, односно других објеката.

Одстојање је најкраћа уздужна удаљеност између најистуренијих тачака возила или лица, односно других објеката.

Скуп возила чине моторно возило и прикључна возила која у саобраћају на путевима учествују као цјелина.

Зона смиреног саобраћаја је подручје у насељу обиљежено прописаним саобраћајним знаком у којем возила не смију да се крећу брзином већом од брзине хода пјешака због дозвољеног кретања пјешака и дјечије игре.